

КАДАЛА Віталій

*доцент кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки
факультету № 4, Голова юридичної клініки «Правовий захист» ДонДУВС,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУРИ КОНСУЛЬТУВАННЯ СТУДЕНТАМИ КЛІНІЦИСТАМИ КЛІЄНТІВ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК

В умовах сьогодення актуалізуються питання діяльності юридичних клінік, котрі здатні розширити мережу надання безоплатної правової допомоги. В Україні відбуваються воєнні дії, а як наслідок збільшується кількість осіб, які потерпають від їх наслідків та потребують безоплатної правової допомоги. Не дивлячись на значну кількість відкритих Центрів по наданню первинної та вторинної правової допомоги населенню, задовільнити велику кількість осіб, що звертаються по допомогу та потребують юридичних консультацій доволі складно.

У цьому випадку, саме студенти-клініцисти мають можливість в певній мірі забезпечити вирішення проблеми, що постала. Разом з тим, якісний рівень консультаційної роботи залежить від правильно обраних організаційних сегментів, що і обумовило напрямок дослідження.

Беручи до уваги досвід практичної роботи юридичних клінік стає зрозумілим, що студенти – майбутні правники отримують дієву платформу для напрацювання практичних навичок в контексті юридичної консультативної роботи.

Зокрема, консультант в перекладі з латини означає – радник, тобто фахівець, службовим обов'язком якого є давати поради, висновки з питань його спеціальності. Виходячи із зазначеного, юридична консультативна діяльність представляє собою професійну діяльність юристів, тобто фахівців з різних галузей права, основною функцією яких є правове забезпечення різноманітних форм та методів діяльності тієї організаційної структури, яка користується правовими послугами юрисконсульта.

У контексті роботи юридичної клініки консультантом виступає студентклініцист, який включається в процедуру консультування у відповідності з встановленими організаційними аспектами. Організаційний аспект ґрунтується на правовій основі, котру викладена у Типовому положенні про юридичну клініку вищого навчального закладу України [1].

При цьому головною метою цього положення є поєднання інтересів громадян, що потребують правової допомоги і неспроможних оплатити послуги

юриста, та студентів-клініцистів, зацікавлених в отриманні практичних знань та набутті навичок процесуальної діяльності, які сприятимуть їх майбутньому працевлаштуванню і кар'єрі. У відповідності з п. 4.6.р.4 Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України[1] окреслено вимоги до організації роботи юридичних клінік. До їх складу було включено:

забезпечення керівництвом вищого навчального закладу належних умов для функціонування юридичних клінік;

інформування про роботу юридичної клініки та Положення про юридичну клініку вищого навчального закладу оприлюднюються у місцевих засобах масової інформації, а також розміщуються у приміщенні, у якому розташована юридична клініка, у місцях, зручних для вільного огляду громадян;

юридична клініка повинна надати клієнту інформацію про прийняття його звернення до розгляду чи обґрунтовану відмову у такому прийнятті;

юридична безоплатна допомога, надається безпосередньо при розгляді звернення;

клієнту юридичної клініки повинна бути забезпечена можливість подати її керівнику свій відгук про якість надання йому правової допомоги.

Сам процес організації консультаційної роботи складається з декількох етапів.

На початковому етапі встановлюється кількість звернень громадян, котра має бути відображена в журналі обліку, проводиться встановлення напрямку необхідних консультацій та керівником юридичної клініки призначаються викладачі-куратори та студенти-клініцисти, які закріплюються за певним напрямком звернення громадян.

Консультаційний етап включає: зустріч з клієнтом юридичної клініки студента-клініциста та викладача куратора у відповідності зі змістом звернення; проводиться бесіда з клієнтом юридичної клініки з метою уточнення окремих питань по зверненню, надається безоплатна правова допомога з обов'язковим уточненням нормативно-законодавчого регламентування вирішення проблеми, котра озвучена у зверненні.

Заключний етап охоплює оцінку роботи студента-клініциста з позиції клієнта юридичної клініки, викладача куратора та керівника клініки.

Обов'язковим елементом зазначених етапів консультаційної роботи є ведення документообігу за допомогою журнальної форми реєстрації. Варто звернути увагу на той факт, що п. 5.1. – 5.3 р. 5 Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України[1] закріплено права та обов'язки студентів-клініцистів.

Крім того, при розробці Положення про юридичну клініку вищого навчального закладу пропонуються використовувати ключові напрямки викладені в Типовому положенні про юридичну клініку Національної академії внутрішніх справ [2]. Зазначене Положення більш деталізовано розкриває організаційно-правову структуру та штат юридичної клініки, а також у р. 4 розкривається порядок надання безоплатної правової допомоги. Цінність даного правового документу полягає в тому, що більш деталізовано викладено дії студента-консультанта при отриманні дозволу працювати над зверненням громадян.

Так, п. 4.11. р.4. Типового положення про юридичну клініку Національної академії внутрішніх справ[2] пропонується алгоритм дій студенту-клініцисту з позиції плану роботи над зверненням громадянина, а саме:

- вивчення та аналіз норм чинного законодавства, які врегульовують правовідносини згідно тематики запиту клієнта юридичної клініки;

- вивчення існуючої судової практики з проблеми,

- котра висвітлена в зверненні клієнта юридичної клініки;

- перелік ймовірних доказів, які необхідно отримати у клієнта юридичної клініки у відповідності зі зверненням;

- перелік питань, які необхідно з'ясувати з метою встановлення обставин подій, відомості про учасників подій, часу та місця події та інші обставини, що вказують на мотив існуючого правопорушення.

Викладене вище дає підставу для таких висновків. На даний час, вітчизняні юридичні клініки потребують додаткового врегулювання в питаннях організаційних циклів, котрі забезпечують надання юридичних консультацій студентами-клініцистами.

Відсутність повного правового регламентування проведення організаційного циклу консультаційної роботи призводить до того, що юридичні клініки вирішують проблему самостійно, що призводить до обмеження можливостей підвищення якісного рівня. Встановлено, що участь студентів-клініцистів у консультаційній роботі призводить не лише до напрацювання ними певного рівня практичних навичок юридичної роботи, а й надає можливість спілкування з досвідченими правниками у питаннях юриспруденції.

Разом з тим, беручи участь у юридичних консультаціях студенти-клініцисти набувають навичок спілкування з різними соціальними групами та вчаться роз'яснювати складні правові питання простими для аудиторії словами, допомагаючи правильно зрозуміти суть усього сказаного.

З метою підвищення рівня надання безоплатної правової допомоги студентами клініцистами необхідно, з одного боку, вдосконалити відповідні регулятори, з іншого боку, ввести правила постійного моніторингу за результативністю їх роботи з клієнтами юридичних клінік взагалі.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України: наказ Міністерства освіти та науки України від 03.08.2006 р. № 592. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-06#Text>.

2. Про затвердження Типового положення про юридичну клініку Національної академії внутрішніх справ: наказ МВС України Національної академії внутрішніх справ від 22.12.2014 року № 1967. <https://www.naiu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/normativna-baza/pologen-urkliniku16.pdf>.